

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IV. An eas corpore antiquiores, in illudque pro peccatis demissas putaverit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

- A Igitur Iohannes ille Hierosolymitanus, qui Origenista vulgo audiebat, ab ea tamen opinione fatente Hieronymo erat alienus; quod ad purgandum Origenem valere potest. Ipse Origenes, cuius verba pro hoc dogmate recitat Hieronymus, vocem addens, quodammodo, reprehensiones à se prohibet. *Vnam addit verbum, quodammodo*, ait Hieronymus, ut tanti sacrilegi crimen effugeret: vel fortasse ut opinionis hujus neutiquam affinem se esse declararet. Sic ille quidem in libro De martyrio: *ἐν ᾗ καὶ οὐλοῦσθε ἀνθρώπων, πείσμα λαλοῦντες ἀπὸ νόστος δοξασθε, ἀπὸ ἐξουσίας τοῦ πνεύματος θεοῦ*. Quod si è Dei substantia delibatam censuisset animam, non affinem aliquid habere, sed ipsius particulam esse dixisset: affine autem cum eo quidpiam habet, quod ad ejus imaginem condita sit, quod lumine divino vultus ipsius signatus sit, quod mortis expertus, & beatitatis aeternae capax sit. Planissime vero errorem
- B hunc impietatis arguit in Heracleone, qui ejusdem esse ac Deum essentiae fingebat quicumque ipsum spiritu adorarent: *ἐπιστομῶν ἡ*, inquit Tomo 13. in Iohann. p. 217. *εἰ μὴ σφόδρα ἔστι ἀπὸ θεοῦ ὁμοιωτικὸς τῆ ἀσθενήτων φύσιν καὶ πάμκαρεια ἢ* λέγει τις ὡσεὶ κινώμενος πρὸ πνεύματος τοῦ θεοῦ. Hoc etiam se purgat Origenes illo crimine, quod animam incorporatam esse decrevit, ut infra declarabimus; qui enim corporea res pars esse Dei corpore carentis, qualem esse defendit Origenes, dici poterit? Hinc Augustinus libr. 11. De Civit. Dei, cap. 23. *Animas dicunt, non quidem partes Dei, sed factas à Deo peccasse à Conditoris recedendo; & diversis progressibus pro diversitate peccatorum à caelis usque ad terras, diversa corpora quasi vincula meruisse. Et hunc esse mundum, eamque causam mundi fuisse faciendi, non ut conderentur bona, sed ut mala cohiberentur. Hinc Origenes iure culpatur: in libris enim quos appellat ἀπὸ ἀρχῶν, id est De Principiis, hoc sensit, hoc scripsit.* Origenes igitur animas, non quidem partes Dei, sed factas à Deo esse credidit. Nec minus hoc utile, quod Hieronymus Epist. 82. ad Marcellinum & Anapsychiam, germanam Origenis sententiam ab hac ipsi afflicta distinguit: *Super anime statu, inquit, memini vestra quaestiuicula, imo maxime Ecclesiasticae quaestiois: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesque Platonici & Origenes putant; an à propria Dei substantia, ut Stoici, Manichaeus, & Hispaniae Priscilliani hereses suspicantur. Hoc quidem ob dogma Palaeosinos Origenistas pulsavit Iustinianus, idcirco fortasse quod tributos omnes Origeni errores ab iis propugnatos fuisse opinatus est: sin ei adhaeserunt revera, minime sane sectatorum suorum valentiam omnes praestabit Adamantius. Quod si tamen culpa hujus fuisset reus, adstipulatorem ipsi daremus Tertullianum, qui libr. 4. adv. Marcionem, cap. 38. sic ait: *Hominem igitur reddi jubet Creatori, in cuius imagine & similitudine, & nomine, & materia expressus est.**

IV. Certioribus Origenes & manifestioribus sententiam hanc signavit monumentis, quae animas ante corpora à Deo conditas, in eaque sic tamquam in ergastula demissas pro peccatis decernit. Atque haec alteri de Angelorum meritis & remunerationibus ac poenis superius exposita connexa est. Naturas enim omnes ratione praeditas, hoc est Mentis à Deo ante Mundi opificium procreatas, liberoque instructas arbitrio fuisse putavit; quae recte vel male agendi facultate diversis utentes modis, diversos inde vel gloria, vel ignominiae ac poenae gradus fuisse consecutas; alias siquidem Angelorum adeptas esse naturam, quae leviorum essent noxarum fontes; quae contra liberi arbitrij munere in deterius fuissent abusa, in crassiora corpora, syderum puta, vel Daemonum, vel hominum esse depressas; sic tamen, ut quocumque sint loco, proficere possint in virtute, vel contra relabi in vitia; & pro regressus sui vel progressus ratione, ad superiorem evehantur statum, vel ad inferiorem detradantur. Huic quoque conditioni animam obligavit Christi, eamque pro summo suo adversus Deum amore, Verbo in unum coniunctam fuisse voluit, atque inde corpus in B. Virginis Mariae utero formatum subiisse. E Mentibus porro illis quae Angelicam essent assecuta conditionem, nonnullas Christi imitantes adversus humanum genus amorem & charitatem, vel aliis de causis à Deo missas, carnem assumisisse sensit, & Prophetarum, sanctorumque virorum personam gestis in terris, & ad exemplum Christi sese componentibus hominum reliquorum saluti consuluisse. Horum omnium partem demonstravimus iam supra, partem hic declarandam servavimus.

Minime vero nobis diutius immorandum est in locis colligendis, quibus animarum ἀπὸ τῶν ἐξ Ἄδ. Adamantius asseruit. Patent illi unicuique obviam, & viro non multum diligenti frequentes occurrunt. Insignes duntaxat aliqui, pro more nostro, fidei conciliandae gratia adducendi sunt, praeter eos, quos iam supra protulimus, cum ipsius sententiam de Angelorum meritis exploraremus. Ante alios observandus venit ille è libr. 2. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 8. in quo naturas illas ratione pollentes, quae à Deo primum procreatae sunt, priusquam boni aliquid vel mali in se concepissent, Mentis fuisse tradit; deinde vero scelere admissio, animas evasisse. Verba ipsa producentur: *Ex quibus omnibus illud videtur ostendit, quod Mens de statu suo ac dignitate declinans, effecta vel nuncupata est Anima: quae si reparata fuerit & correcta, redit in hoc ut sit Mens. Quod si ita est, decessus ipse Mentis ac devolutio videtur mihi quod*

non aequalis omnium sentiendus sit, sed vel plus vel minus in Animam verti, & aliquas quidem Mentes A
 servare aliquid etiam prioris vigoris; aliquas vero aut nihil, aut exiguum aliquid. Unde inveniuntur
 quidam statim ab ineunte aetate ardentioris acuminis, alij vero tardioris; nonnulli autem obtusissimi &
 prinitas indolescentes nasci. Quibus similia in capitis eiusdem calce iterantur. Libro vero lucu-
 brationis eiusdem prioris, cap. 7. animam hominis, non cum corpore factam docet, sed
 extrinsecus insertam, idque pro meritorum ratione. Probando huic Iacobi profert exem-
 plum & Esau, quorum hic fratrem, cum ex utero prodiret, supplantavit; quod ita nequa-
 quam eventuram fuisse censet, nisi id uterque fuisset gestis suis promeritus, antequam
 coelo deliberetur: addit & Iohannis exemplum, qui in materni uteri claustris etiamnum
 compactus, ad Mariae vocem tripudiavit; & Ieremiae, cui dixerat Dominus: Priusquam te
 formarem in utero, novi te: & antequam exires de vulva, sanctificavi te. Alioquin ait Iusuram B
 apud Deum & in iustitiam, quod & Tom. 2. in Ioh. p. 76, & 78. repetit. Eadem
 asseverantius inculcat cap. 8. libr. 1. & libr. 3. cap. 1. Quod si iuxta haec videtur assertio, sicut est certe iusta, & cum omni pietate concordans, uti
 ex praecedentibus causis unumquodque vas vel ad honorem à Deo, vel ad contumeliam preparatur: non
 videtur absurdum eodem ordine, atque eadem consequentia discutientes nos antiquiores causas, eadem
 etiam de animarum satione sentire, & hoc esse in causa quod Iacob dilectus est, etiam dum adhuc in
 ventre matris haberetur. Dissertationem denum ita claudit: Ex quo opinamur quoniam quidem
 (sicut frequenter diximus) immortalis est anima & aeterna, quod in multis, & sine fine spatij per im-
 mensa & diversa saecula possibile est, ut à summo bono ad infima mala descendat, & ab ultimis ad sum-
 ma bona reparatur. Quod autem contra opponi poterat ex Pauli ad Romanos cap. 9, Deum C
 ex eadem massa, sic tamquam figulum è luto vasa alia ad honorem fingere, alia ad contu-
 meliam, sic diluere contendit, rationalium animarum unam esse naturam, quae Deo non
 secus subjaceat, ac luti massa figulo, atque inde varij generis vasa depromi. Paulinam si-
 militer increpationem: O homo, tu quis es, qui contra respondeas Deo? ad impios derivat, qui
 non discendi, sed resistendi causa Deo obloqui audent, & postquam facinoribus suis ac
 perfidia Dei alloquendi fiducia ac jure excederunt, merito iis obijci debeat: O homo, tu quis
 es, qui contra respondeas Deo? Sanctis vero hominibus adeundi & alloquendi Dei, eidemque
 respondendi copiam semper fieri vult, qualis olim Moyse facta est. Quam ipsam interpreta-
 tionem cum praecedente de Iacobi anima, & vasis ad contumeliam honoremve destina- D
 tis disputatione rursus adhibet libr. 7. in Epist. ad Rom. dum hoc idem caput Commen-
 tarius suis explanat. Vana scilicet & frivola in re aperta cavillationes, & acri censura ac
 castigatione dignae. Huic confirmando errori allata superioris exempla Iohannis in matris
 utero exultantis, & Ieremiae antequam in materna alvo formaretur, ex eaque prodiret,
 Deo noti, ab eoque sanctificati repetit iterum cap. 3. libri tertij & Iacobi, aliaque congerit
 petita ex iis argumenta, qui à Daemonibus statim ab ortu correpti, vel à pueritia divinan-
 di facultate praediti sunt; quorum non aliam esse causam existimat, quam res olim ab iis
 gestas, antequam corpora subirent; arbitrij quippe sui libertate uti semper animam, sive
 extra corpus, sive corpori adjuncta sit. Idem sonant loca à Iustiniano collecta, & Epistolae
 ad Menam subiecta. Nonnullas vero animas sponte delabi in terras, & exequendis Dei E
 consiliis operam suam navare velle somniat Tom. 15. in Matth. p. 404. ἐγὼ ἵδουσιν τὸν
 Θεὸν ἄνευ σώματος καὶ ἐν τοῖς νεκροῦσθαί λόγους, ὅτι ἔργον ἐστὶν ἄλλου ἢ ἡμῶν καὶ ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ,
 διδόντες ἡμῖν ἰσχυρά, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, καὶ ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 ἡμῖν ἰσχυρά, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ. Atenim Origenes Tom. 20. in Iohann. nonnulla habet quae
 cum superiore eius de anima opinione parum videntur consentire: qualitates nempe ne-
 scio quas animis ingigni, quales corporibus ingignuntur. Demus ipsa verba ex pag. 286.
 ἰσχυρὰ ἢ ἀδύνατα κερταί, καὶ ἔργον τὸ τίνα τὰ ἀβραάμ, μήποτε ἰσχυρὰ πᾶσι ἀνεκτικῇ ἀρετῇ λόγους οὐκ ἐπι-
 στατοῦσιν πᾶσι, οἷς ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, καὶ ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 ἡμῖν ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ. Ἄρα τὸ ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 εἶσι ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, διδόντες ἡμῖν ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, καὶ ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 ἡμῖν ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ. Ἄρα τὸ ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 εἶσι ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, διδόντες ἡμῖν ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ, καὶ ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ
 ἡμῖν ἰσχυρὰ, καὶ ἀδύνατα μὴ ἀποδοῦναι ἡμῖν ἐν ἀνεκτικῇ ἀρετῇ. F

Rom 9. 10

A gendum esse videtur, sed sario alia mystica, & semen *πνευματικόν & σπέρμα*, cuius auctor ipse Deus est: serere enim animas dici potest, quatenus eas in varia corpora iuxta Origenis sententiam distribuit: tunc autem certas iisdem pro meritis qualitates inferi putavit Adamantius, eaque quia seminantur in animis, tum cum ipsa animarum administratur sario, spermaticas dixit: quæ si qualitatum, animæ Abrahami, vel iusti alterius viri ingenitarum similes sint, & diligenter excolantur, filios nos Abrahæ, vel viri alterius iusti efficiunt, mystico quodam & spiritali modo. Germanum hunc esse Origenis sensum ex totius loci attenda lectione intelligitur, sed ex eo præsertim, quod qualitatum illarum variam ac inæqualem dispensationem causas ortum præcedentes habere dixit. Inde enim colligitur animarum *σπέρματι*, quæ cum animarum propagatione ex traduce stare non potest. Huc

B adde frequentes Origenis aduersum hanc sententiam excursus, quorum si eum iam poenitet, nimia utique inconstantia, & tanto viro indigna reus fuerit. Suffragantur huic expositioni, quæ legimus Tom. 13. in Iohann. p. 236. *τὸ ὅτι καὶ τῆς ψυχῆς δοκεῖ μοι διηλεῖν αὐτὸ ἐκ καθάρου τῆς ἀλλοτρίων ψυχῶν ὡς καὶ ἡγορηθῆναι εἰς τὸ θέν τετον, καὶ τὸ σαρκίαν σπέρματων, καὶ ὡς ἀλλοτρίων καὶ, οἰονεῖ ἀνοουσίας κατὰ πνεύματι, ἐπιμεροζομένην ἢ ἐν ἀγαλλιάσει, ἢ ἐν τῷ καλῷ, ἢ ἐν ἡρώσει, καὶ ἐν ἀλλοτρίων ταῖς σπέρματι, καὶ ὡς ἐν ἀλλοτρίων.*

V. Institutam porro in animo opinionem persequens Origenes, ad superiora illud quoque adjecit, Mentis in pejus delapsas idcirco *ψυχῆς* fuisse dictas, quod ipsarum pietatis & charitatis fervor refrigerit. Hæc habentur libr. 2. *αὐτὸ ἀρχῆς*, cap. 8. ubi Deum ignem esse docet, igneos Angelos, nobisque ipsis spiritu ut ferueamus præcipi, si modo Deo placere velimus: impios autem, frigidos & esse & dici: Diabolum ipsum Dracone eo significari, qui in mari regnare dicitur. Tum ita concludit: *Si ergo ea quæ sancta sunt, & ignis, & lumen, & ferventia nominantur; quæ autem contraria frigida, & charitas peccato dicitur frigescere, requirendum est ne forte & nomen anima, quæ Græce dicitur ψυχή, à frigescente de statu divinioris ac melioris dictum sit, & translatum inde quod ex calore illo naturali & divino refriguisse videatur; & ideo in hoc quo nunc est statu, & vocabulo sita sit.* Confimilem huic locum indidem adducit Iustinianus in calce Epistolæ ad Menam.

Epiphanius Har. 64. cap. 5. & in Epistol. ad Iohann. Hierosol. cap. 2. dixisse Origenem refert *ψυχῆς* vocitatas, *ὅτι τὸ ἀνωθεν πνεύματι*. Id vertit doctissimus Interpres, quod *caelitus afflata sit*; quæ sane mihi probari non potest expositio; nam animas quidem desuper imitti affirmavit Origenes; afflari vero vel inspirari anima multo ante condita non magis dici potest quam Angelus, quem nemo desuper afflari dixerit, cum de cælo in terras ablegatur. Vertendum ergo, quod *sursum refrigerit.*

VI. Ex his Adamantij circa animæ originem placitis nata est octava à criminationibus, quas ipsi objici solitas repræsentat & diluit Pamphilus in Apologia. Illa certe postquam proluxe confutavit Iustinianus in Epistola ad Menam, tum Scripturæ sanctæ, tum Patrum auctoritate, ab ipsis deinde anathematismos suos eidem Epistolæ subnexos auspicatus est; atque illa quisquis fuerit amplexus, anathema esse saneit, eademque rursus configit in Epistola ad Quintam Synodum, quæ est apud Cedrenum. Diu porro tunc erat, postquam vana hæc Origenis cogitata castigaverat Methodius, ut ex ejus Excerptis discere est, quæ Epiphanius nobis, & Photius asserunt: castigaverat & Casarius Gregorij Nazianzeni frater Dialogo 3. Interr. 149, & sequentibus (si modo Dialogorum istorum revera Auctor est, uti fertur, iste Casarius) castigaverat & Gregorius Nyssenus libro *αὐτὸ κατὰ τὸν ἀνθρώπου*, cap. 38. & Epiphanius Har. 64. cap. 4. & in Epistola ad Iohann. Hierosolym. c. 2. quibus locis putasse dicit Adamantium *ψυχῆς* dictam, *ὅτι τὸ ἀνωθεν πνεύματι*, & *ἀνοουσία*, *ὅτι τὸ διδόναι τὴν ψυχῆν ἐν τῷ στήματι, & στήματι quasi στήματι, eo quod ita animam in se clausam habeat, quomodo sepulchra & tumuli cadavera mortuorum*: castigaverat & Theophilus Alexandrinus, & Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 1, & 2. & Epist. 61. ad Pammach. cap. 3, & 5, & 6. & Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 2. & libr. 5. Comment. in Jerem. cap. 24. & in Epistola ad Demetriadem cap. 9. ubi animarum *σπέρματι* in Ægypto & Orientis partibus olim grassatam, suis temporibus abscondite quasi in foribus viperarum apud plerosque versari queritur, illarumque partium polluere puritatem, & quasi hereditario malo serpere in paucis, ut perveniat ad plurimos; & in Commentar. in Psalm. 89. ubi dogmati huic hæresicos nomen inurit, quemadmodum & in Comment. in Jerem. 29. aliisque locis, quos brevitatatis gratia prætermitto: castigaverat & Orosius in Commonitorio ad Augustinum, & Augustinus in libello contra Priscillianistas & Origenistas, cap. 8, & 11. & libr. 11. De Civit. Dei, cap. 23. ubi confictas illas de animarum progressibus & regressibus fabulas erudite refellit: castigaverat & Leo Papa in Epist. 11. quæ est ad Iulianum Coensem, & Gennadius De dogmatib. cap. 14. & Leontius in lib. De sectis; maxime vero Cyrillus, qui Theophili patris sui, non in Alexandrino solum Episcopatu, sed in infenso etiam aduersus Origenem odio successor, hanc ejus de animarum origine sententiam, Iohannis Evangelium explanans, multiplici